

ЕКОНОМІКА

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

УДК 330.101:338.22 (477)

*Москаленко О. М.
ДВНЗ “Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана”*

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПРОГРЕС ЯК БАЗИС ВИПЕРЕДЖАЮЧОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Стаття присвячена розгляду науково-технічного прогресу та нового технологічного способу виробництва як основи випереджаючого економічного розвитку. Доводиться, що науково-технічний прогрес відіграє визначальну роль у прискоренні економічного зростання країн світу, трансформації моделей споживання та мотиваційної системи інтелектуальної праці. Обґрунтовуються причини асинхронного прояву результатів науково-технічного прогресу в країнах світу. Інклюзивність і конвергенція розглядаються як форми фрагментарного доступу до результатів науково-технічного прогресу та можливостей розвитку, що ним створюються, для менш розвинених країн.

Ключові слова: науково-технічний прогрес, випереджаючий економічний розвиток, трансформація моделей споживання, “технологія”, “капітал знань”, інноваційна конкуренція, інноваційна людина.

Причиною посилення нерівномірності економічного розвитку світового господарства можна назвати науково-технічну революцію 1950-х рр., яка здійснила вирішальний вплив на структуру глобальної економіки, детермінувала перспективи розвитку міжнародної торгівлі, змінила макроекономічну динаміку, трансформувала процеси переміщення вільного капіталу, міжгалузевого та внутрішньогалузевого за принципом із “старих” галузей в “нові” галузі з високою нормою прибутку, а також посилила роль держави і компаній у фінансуванні НДДКР. За умов асинхронності прояву науково-технологічної революції в країнах світу через інституціональну прив’язку до процесів path dependence, відбулося посилення нерівномірності розвитку між країнами світу і розподілу благ НТП відповідно. Останнє є важливою проблемою, що на рівні національних держав з меншим рівнем економічного розвитку перетворюється в стратегічне завдання подолання нееквівалентного обміну та конвергенції в науково-технологічній сфері з розвиненими країнами.

До наукової проблематики впливу науково-технічного прогресу на економічний

розвиток країн світу звертається багато зарубіжних і вітчизняних учених. Світова економічна думка в аспекті розгляду науково-технічного прогресу як ендogenous чинника економічного зростання представлена працями таких учених, як Роберт Солоу, Едвард Денісон, Роберт Лукас, Пол Ромер, Елханан Хелмпан, Гене Гросман. Серед учених еволюційно-інституціональних спрямування, які вбачають причини нерівномірності економічного розвитку в асинхронному прояві технологічних революцій та неодноразовій зміні техніко-економічних парадигм слід назвати таких відомих учених, як Карлота Перес, Карл Фрімен, Сергій Глазьев.

У моделі зростаючої економіки Пола Ромера товари виробляються за допомогою єдиного виду капіталу – “капіталу знання”, і випуск кожного виробника залежить від його власного запасу такого капіталу, так і від запасу інших фірм. Модель Ромера створила нові можливості для розуміння нерівності доходів між різними суспільствами: стало зрозумілим, що в економіці з більшим рівнем доходів буде більшим запас “капіталу знань”.

Серед українських учених-теоретиків, які проводять свої дослідження з проблематики даної статті, необхідно назвати А. Маслова [5], Л. Федулову, О. Саліхову [9] та багатьох інших. Сфера їхніх наукових інтересів знаходиться в площині утвердження інноваційної, інформаційної, високотехнологічної моделі розвитку, її теоретико-методологічного обґрунтування та вироблення практичних рекомендацій із урахуванням глобальних викликів і соціально-економічних пріоритетів економіки України, провідної ролі в ньому науково-технічного прогресу та механізмів генерування інновацій на базі нового технологічного способу виробництва.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На початку ХХ століття Йозеф Шумпетер, визначаючи можливості капіталізму, зазначав, що: “Технічний прогрес все більше стає справою колективів висококваліфікованих фахівців, які видають те, що вимагається” [12, с. 184]. І насправді, сьогодні це твердження не втрачає своєї актуальності: відбувається трансформація потреб споживачів у бік їх “інтелектуалізації”. А науково-технічний прогрес продовжує відігравати провідну роль у задоволенні людських потреб в їхній безперервній трансформації. Саме тому в своїх еволюції економічні системи країн сформували в собі механізми забезпечення ідентифікації потреб споживачів, їх прогнозування та передбачення, і відповідні інструменти спрямування науково-технічного прогресу на становлення технологічного способу виробництва, що відповідає потребам інноваційної людини. Метою науково-технічної та промислової політики країн в умовах глобальної конкуренції стало не тільки задоволення утилітарних потреб, а створення інституціональних можливостей для задоволення та перевершення постулітарних потреб. Це по суті є однією з ключових ознак моделі випереджаючого економічного розвитку країн світу.

Цілями статті є визначення ролі науково-технічного прогресу у випереджаючому економічному розвитку країн світу та прояві нерівномірності розподілу благ і можливостей, що ним створюються, а також оцінка наслідків цього процесу для національних економік (моделей споживання, інституціоналізації економічних відносин та удосконалення моделей поведінки економічних агентів).

Теорія економічного зростання, на думку неокласика Роберта Лукаса, приписує велике значення “технології” як джерелу зростання, причому нехтує аналізом інших

допоміжних факторів, і тому стає вельми обмеженою в поясненні відмінностей у темпах зростання, які спостерігаються у світі. Емпіричний досвід демонструє, наприклад, що Японія в технологічному відношенні випереджає Китай, або Республіка Корея показує неймовірно швидкі темпи технологічних змін. Сутність поняття “запас корисного знання”, уведений Сайманом Кузнецем (1959 р.) не означає, що він вищий в Японії, ніж в Китаї, або в Кореї зростає швидшими темпами, ніж в інших країнах. “Людське знання”, – пише Лукас, – належить всьому людству, а не японцям, китайцям чи корейцям” [4, с. 57]. Учений наполягає на тому, що відмінності в технологіях між країнами є не відмінностями в знаннях взагалі, але знаннями конкретних людей або конкретних субкультур людей. Теорія людського капіталу в цьому зв’язку виступає формальною теорією, яка створює можливості для аналізу індивідуальних рішень, які пізніше впливають на продуктивність. Накопичення людського капіталу є суспільною діяльністю, в якій беруть участь групи людей, та така їх участь є відмінною від накопичення фізичного капіталу. Тобто, процеси накопичення фізичного і людського капіталу є абсолютно відмінними, і по різному здійснюють вплив на економічну діяльність.

У цілому в 50-ті та 60-ті роки переважна більшість учених впевнилась в думці про те, що основою руху розвинених економік є радикальне прискорення технічного прогресу та бази зростання науки. Цей процес почав носити системний характер, що визначило перехід західної цивілізації із індустріальної стадії свого розвитку до постіндустріальної. Однак труднощі, з якими зіштовхуються розвинені країни пов’язані з сучасною світовою фінансово-економічною кризою. При всій її гостроті це навряд чи, на думку О. Островської, дозволяє говорити про “межі розвитку” Заходу [7, с. 25]. Свідченням тому є висока адаптивна здатність західного світу, що є наслідком усієї попередньої його еволюції, однак і розгортання нового етапу науково-технічного прогресу, формування нового технологічного способу виробництва, який здатен радикально змінити основні аспекти господарського життя країн світу. *Науково-технічний прогрес та економічний розвиток, що паралельно набуває форми неухильного руху вперед, стають іманентними рисами реальної дійсності економіки розвинених країн.*

Дуглас Норт теж не оминув вплив руху НТП на інституційні зміни [6, с. 145]. Ефективність інститутів визначається змінами обставин, економічними та психологічними. Економічні обставини – це зрушення в структурі відносних цін, які можуть бути викликані та обумовлені НТП, а також розширенням попиту, відкриттям нових ринків і/або збільшенням населення. Поряд з цим, американський вчений підкреслює, що рух НТП та попиту вписується в процес економічного зростання, ключовими факторами якого є розширення обміну на основі поглиблення спеціалізації (знов таки внаслідок НТП) і поділ праці.

Концентрація науково-технічного прогресу в розвинених країнах світу не обмежується розміщенням у них НДДКР високотехнологічних виробництв, а поряд з цим здійснює більш суттєвий вплив на посилення диференціації в економічному розвитку, детермінує товарну структуру міжнародної торгівлі і надає цим країнам можливість отримувати *монопольну інтелектуальну ренту на інноваційні продукти та нові технології*. Це також визначає їх міжнародні конкурентні переваги випереджаючого характеру.

НТП не може відбуватися одночасно в усіх країнах, як, відповідно і не може поновлюватися технологічний спосіб виробництва в напрямку відповідності технологіям майбутнього в масштабах національних економік. Тому інноваційний процес не може охопити всі галузі економіки одночасно, в масштабах світу і на рівні країн. Має місце асинхронність прояву поновлення технологічного способу виробництва в межах країни в часі, дифузії, перенесення на інші сектори національних економік за принципом “еволюційного розширення” в галузевому і територіальному вимірах. Як наслідок, технологічне лідерство країн є поняттям динамічним, може набуватися і втрачатися в процесі порушення рівноваги в інноваційній сфері. Однак міжнародна торгівля, процеси міжнародної передачі технологій на комерційних і некомерційних засадах, міжнародне виробниче співробітництво, відкритість економік дозволяють країнам менш економічно успішним, менш розвиненим, набувати технологій більш вищих технологічних укладів для свого користування випереджаючими темпами. Однак *інклюзивність як форма фрагментарного доступу менш економічно успішних країн у глобальні процеси технологізації* вимагає від них достатньо розвинутого промислового потенціалу, висококваліфікованої робочої сили і розумної відкритості економіки, яка визначає доступ до ринків високих технологій, інформації та інших ресурсних ринків. Власне шанси економічного успіху фази синергії довгої хвилі, інтенсивного зростання і процвітання, які ініціює технологічна революція, розповсюджуються на все більш віддалені регіони, від найбільш розвинених регіонів до найменш розвинених [8, с. 90]. Даний процес можна розглядати як прояв *всеохоплюючої світової конвергенції*, тобто зближення за рівнем економічного розвитку, де заключним етапом є розповсюдження технологій, моделей поведінки економічних агентів, фінансового капіталу, що відповідають цій технологічній парадигмі.

Ключовими напрямами розвитку інноваційно-інтенсивного технологічного способу виробництва до 2025 року, за прогнозами вчених, стануть такі галузі високотехнологічних виробництв [1, с. 98], як: біотехнології, засновані на досягненні молекулярної біології та генної інженерії; нанотехнології; системи штучного інтелекту; глобальні інформаційні мережі та інтегровані високошвидкісні транспортні системи; гнучка автоматизація виробництва; космічні технології; виробництво конструкційних матеріалів із заздалегідь визначеними властивостями; атомна промисловість, підвищення її безпеки; альтернативні джерела енергії, розширення сфери застосування водню як екологічно чистого енергоносія; технології безвідходних та екологічно чистих виробництв.

НТП як результат глобальних зусиль стає, таким чином, рушієм постіндустріального розвитку, надаючи шанси країнам у набутті *фрагментарного доступу до моделі випереджаючого економічного розвитку*, а значить створює *можливості, при вдалій економічній політиці*, не тільки наздогнати передові країни, а також набути нові знання і, тим самим, *швидко створити технологічні конкурентні переваги*, перейняти успішні моделі поведінки економічних агентів для активації мотиваційних механізмів інноваційної конкуренції.

Зміна сукупної продуктивності факторів функціонування економіки є переважно результатом науково-технічного прогресу. Або сукупна продуктивність факторів може змінюватися в умовах передачі їй, водночас, комерційного придбання існуючих

технологій і знань. Саме це відбувається в країнах з ринком, що формується, та в країнах, що розвиваються. Технології, навички та знання із розвинених країн імпортуються в країни, що розвиваються. Міжнародний трансфер технологій, таким чином, здійснює вплив на продуктивність і на потенційний випуск. Саме тому менш економічно успішні країни можуть зростати прискореними темпами у порівнянні з розвиненими країнами.

Устремління людства до науково-технічного прогресу, по суті, виходить із прагнення окремих індивідів до суспільного визнання, що є найсильнішим людським мотивом. Еволюційна теорія *трансформує систему людських мотивів*, вказуючи на прагнення отримати не максимальний прибуток, а позитивний прибуток. Власне це твердження розповсюджується й на *трансформацію мотиваційної системи в моделі випереджаючого економічного розвитку*, в якій відбувається інтеграція економічної мотивації з мотивацією інших типів, що стало сильним рушієм науково-технічного прогресу. На стадії інвестування підприємцями-новаторами в перетворення знань в інноваційні технології і товари вирішальне місце займають економічні стимули. Людські прагнення до визнання в продукуванні новацій усе одно зберігається на комерційній стадії створення інноваційних технологій і товарів. Співвідношення механізмів фінансування в освіту, науку, дослідження і розробки призвело до руйнування протиріччя між економічними мотивами і мотивом креативності та суспільного визнання, тобто в переважній більшості людських мотивів [10, с. 59]. Такий тип мотиваційної системи, в якій креативність, суспільне визнання стають домінуючими, а очікування поліпшення матеріальних можливостей особистості відходять на другорядний план (однак не відкидаються), стає ключовим в моделі випереджаючого економічного розвитку.

Капіталістична система та приналежність до групи країн, економіки яких функціонують на ринкових засадах, збільшує ймовірність того, що країна буде залучена до інноваційних процесів. Однак це не гарантує негайного і гарантованого успіху. Науково-технічний прогрес має широке тлумачення. Говорячи про потік нових продуктивних інновацій і технологій необхідно розуміти їх вплив не тільки на технологічну сферу, її інноватизацію та модернізацію, а й на повсякденне життя людей. У цьому зв'язку науково-технічний прогрес кардинально змінює не тільки технологічний спосіб виробництва, а й форму задоволення людських потреб, й відповідно трансформує самі людські потреби.

Якщо проаналізувати появу інновацій у світовому господарстві, які радикально впливали на трансформацію технологічного способу виробництва і способу людського буття, то можна це робити через призму економічних систем різних типів. Я. Корнаї аналізує науково-технічний прогрес з компаративістської точки зору капіталістичної і соціалістичної (постсоціалістичної) систем. Як зазначає вищезгаданий учений, з 1917 р. виникло безліч найважливіших інновацій. Він виділив близько 89 інновацій, залишивши осторонь розгляду ще близько 20-50 не менш значимих [3, с. 44]. Ця вибірка є доволною, але вона, що всі згадані інновації революційним чином змінювали звичну повсякденну господарську практику життя людей, бізнесу, держав, трансформували моделі споживання та моделі економічної поведінки економічних агентів. Рубіж XX–XXI століття є найбільш динамічним, про що свідчить кількість інновацій, наприклад у сфері інформаційних технологій (табл. 1).

Сучасні інновації (25-30) пов'язані з комп'ютерами, цифровим обладнанням та інформацією. Ці інновації визнаються відомими вченими епохальними, такими, що змінили спосіб людського буття. Тому країни, які своєчасно стали на шлях інформатизації, зайняли лідерські позиції, монопольне становище, випередили в технологічному динамізмі своїх конкурентів, і довгий час отримували і продовжують отримувати інтелектуальну ренту. Це визначає, на наш погляд, "запас міцності" економічних систем інноваційно-інформаційного типу, набуває форми проривної міжнародної технологічної конкурентної переваги, детермінує їх міжнародну конкурентну позицію випереджаючого змісту.

Таблиця 1

Революційні інновації

Інновація	Рік, країна	Компанія
Обчислювальна техніка, інформаційні технології та комунікації		
Інтегральна мікросхема	1961, США	Fairchild
Телефон із кнопковим набором	1963, США	AT&T
Апарат максимального зв'язку	1966, США	Xerox
Оптоволоконний кабель	1970, США	Corning
Кишеньковий електронний калькулятор	1971, США	Bowmar
Програма обробки текстів	1972, США	Wang
Мікропроцесор	1974, США	Intel
Лазерний принтер	1976, США	IBM
Модем	1978, США	Hayes
Операційна система MS-DOS	1980, США	Microsoft
Вінчестер (жорсткий диск)	1980, США	Hard disk drive
Графічний інтерфейс користувачів	1981, США	Xerox
Ноутбук	1981, США	Epson
Сенсорна панель	1983, США	Hewlett Packard
Мобільний телефон	1983, США	Motorola
Комп'ютерна миша	1984, США	Apple
Мережева інформаційно-пошукова система	1994, США	Web-Crawler
Переносний USB-накопичувач ("флешка")	2000, США	IBM
Скайп (голосовий і відеозв'язок між комп'ютерами)	2003, Естонія	Skype
Соціальна мережа "Facebook"		Facebook
Сайт "YouTube" з обміну відео	2005, США	YouTube
"Розумний телефон" iPhone, що суміщає функції мобільного телефону та КПК	2007, США	Apple
Системні плати на базі чипсетів Intel® 8-серії, призначені для сумісної роботи з ЦП Intel® Core™ 4-покоління; інноваційна система охолодження WINDFORCE 3X 450W	2013, Тайбей, Тайвань	GIGABYTE

Джерело: Корнаи Я. Размышления о капитализме / Янош Корнаи / пер. с венг. О. Якименко / науч. ред. Д. Расков. – М. : Издательство Института Гайдара, 2012. – 352 с. – С. 40-41; Компания GIGABYTE представила революционные инновации на выставке COMPUTEX 2013 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.gigabyte.ua/media/12109>.

Інформаціональна та глобальна економіка в їх нерозривній єдності ідентифікуються, Мануелем Кастельсом, через нові історичні умови досягнення певного рівня продуктивності та ефективності, а також існування конкуренції, (яка визначається нами, як інноваційна конкурентна діяльність), що стає можливим лише в

середині глобальної взаємопов'язаної мережі [2, с. 81].

Характер впливу науково-технічного прогресу на соціальну трансформацію в системі координат інформаційно-технологічної парадигми, є особливо важливим в ідентифікації *сутності трансформації суспільства, як інституту ініціативи випереджаючого економічного розвитку*. Науково-технічний прогрес справляє вплив на форми існування суспільства, з одного боку позитивно впливаючи на нього, а з іншого - дещо обмежує його вільну функціональну спроможність рамками мережевих організацій. Формується *мережева людина*, яка мінімізує особистісні, персоніфіковані прояви своєї індивідуальної сутності, що по суті є втратою нею підприємницького елементу (в тлумаченні представників австрійської школи Людвіга фон Мізеса та Ізраеля М. Кірцнера). Мережева людина, на жаль, набуває якостей тренованої особистості до здійснення запрограмованих дій в рамках мережевих організацій. Мережева людина мовби "розчиняється" в мережевій економіці, сприймає її безпосередньо через стандартизовані інформаційні потоки мережевих бізнес-структур. Цей бік впливу інформаційно-глобальної економіки на людину сьогодні має домінуючу роль. Однак, інформація, як інститут знаннєвої економіки, має й обернений вплив на особистість. Водночас, формується *інноваційна людина*, яка набуває персоніфікованих якостей до вільного мислення, переосмислення буття, перетворення своєї моделі споживання із стандартизованої на індивідуалізовану, ціннісно-орієнтовану, високотехнологізовану.

Підсумовуючи все вищесказане, можна ідентифікувати основні ознаки нової науково-технічної парадигми, які безпосередньо впливають на постіндустриальне суспільство, а саме: інформація є його сировиною, яка приймає форму технології впливу на інформацію; інформація є капіталом знань та інтегративною частиною будь-якої людської діяльності, де усі процеси індивідуального і колективного існування людини формуються новим технологічним способом виробництва, однак не детермінуються ним. Тому в моделі випереджаючого економічного розвитку має місце *ефект всеохоплюваності нових технологій, їх проникнення в усі сфери господарського життя, організації та управління*; ускладнення характеру взаємодій у середині економічних систем (організацій), так і між економічними системами, що виникає із креативної міцності таких взаємодій. Розвиваючи думку М. Кастельса, вважаємо, що це визначає: 1) мережеву логіку економічних систем або сукупності відносин, де використовуються інформаційні технології, як блага науково-технічного прогресу; 2) гнучкість, яка характеризує зворотність процесів, можливості модифікації організацій та інститутів шляхом їх перегрупування. Конфігурація нової техніко-економічної парадигми визначає її спроможність до реконфігурації, яка стає відмінною рисою сучасного суспільства, для якого характерні зміни та організаційна плинність; 3) зростаюча конвергенція технологій у високоінтегрованій системі, в якій нові технології зароджуються в рамках попереднього технологічного контуру, виходячи з нього, і забезпечуючи інтеграцію попередніх технологій, в їх модернізації, в нові, а перехід від попереднього технологічного способу виробництва до нового розмивається. У цьому полягає сутність процесу випереджаючого розвитку науки: *конвергенція технологій відбувається водночас, і плавно, і стрибкоподібно, набуваючи проривного характеру*.

Висновки. Отже, випереджаючий розвиток провідних країн світу став можливим в умовах: системної державної підтримки науково-технологічного прогресу, форм його прояву у виробництві; підвищення загальної продуктивності економіки та постійних революційних змін технологічного способу виробництва; системного підходу до інновацій та їхньої комерціалізації; інноваційно-конкурентної пильності держави, бізнесу та індивідів, для яких держава створювала відповідні інституціональні умови прояву “підприємницького елементу”. Перспективами подальших наукових досліджень у цьому напрямку є визначення впливу науково-технічного прогресу на сферу послуг, у тому числі висококваліфікованих (інтелектуальних) послуг і зворотного їхнього впливу на продуктивність реального сектора економіки.

Використані джерела:

1. Глазьев С. Ю. Стратегия опережающего развития России в условиях глобального кризиса : монография / С. Ю. Глазьев. – М. : “Экономика”, 2010. – 287 с.
2. Кастельс М. Информационная эпоха. Экономика, общество и культура / Мануэль Кастельс ; пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. – М. : ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
3. Корнаи Я. Размышления о капитализме / Янош Корнаи / пер. с венг. О. Якименко / науч. ред. Д. Расков. – М. : Издательство Института Гайдара, 2012. – 352 с.
4. Лукас Р. Э. Лекции по экономическому росту / Р. Э. Лукас / пер. с англ. Д. Шестакова. – М. : Изд-во Института Гайдара. – 2013. – 288 с. – С. 103-107.
5. Маслов А. О. Інформаційна економіка: становлення, структура та теоретичне осмислення : монографія / А. О. Маслов – К. : Аграр Медіа Груп, 2012. – 432 с.
6. Норт Дуглас. Понимание процесса экономических изменений / Дуглас Норт. – М., 2010. гл. VII. – С. 147.
7. Островская Е. Эволюция развитой экономики: факторы и механизмы / Елена Петровна Островская // Мировая экономика и международные отношения. – 2012. – № 9. – С. 31-41. – С. 37.
8. Перес К. Технологические революции и финансовый капитал. Динамика пузырей и периодов процветания / Карлота Перес ; пер. с англ. Ф. В. Маевского. – М. : Издательский дом “Дело” РАНХиГС, 2011. – 232 с.: ил. – (Сер. “Современная институционально-эволюционная теория”).
9. Саліхова О. Б. Високотехнологічні виробництва: від методології оцінки до піднесення в Україні : монографія / О. Б. Саліхова; НАН України, Ін-т екон. та прогнозів. – К., 2012. – 624 с. – С. 183-184.
10. Спенс М. Следующая конвергенция: будущее экономического роста в мире, живущем на разных скоростях / М. Спенс / пер. с англ. А. Калинина ; под ред. О. Филатовой. – М. : Изд-во Института Гайдара, 2013. – 336 с.
11. Субботин А. К. Гиперконкуренция и эффективность управления: Анализ экономики стран-лидеров современного мира: Взгляд из России / Андрей Константинович Субботин / предисл. В. Л. Макарова. Изд. стереотип. – М. : Книжный дом “ЛИБРИКОМ”, 2014. – 288 с.
12. Шумпетер Й. Капитализм, социализм и демократия / Йозеф Алоиз Шумпетер / пер. с англ. / предисл. и общ. ред. В. С. Автономова. – М. : Экономика, 1995. – С. 184.

Москаленко А. Н. Научно-технический прогресс как базис опережающего экономического развития.

Статья посвящена рассмотрению научно-технического прогресса и нового технологического способа производства как основ опережающего экономического развития. Доказывается, что научно-технический прогресс играет определяющую роль в ускорении экономического роста стран мира, трансформации моделей потребления и мотивационной системы интеллектуального труда. Обосновываются причины асинхронного проявления результатов научно-технического прогресса в странах мира. Инклюзивность и конвергенция

рассматриваются как формы фрагментарного доступа к результатам научно-технического прогресса и возможностей развития, создаваемые им, для менее развитых стран.

Ключевые слова: научно-технический прогресс, опережающее экономическое развитие, трансформация моделей потребления, “капитал знаний”, инновационная конкуренция, инновационный человек.

Moskalenko Oleksandra. Scientific and technological progress as the basis of advanced economic development.

The article is devoted to the scientific and technological progress and new technological mode of production as the bases of advanced economic development. It is shown that technological progress plays a decisive role in accelerating of economic growth in the world, transforming consumption patterns and motivational systems of intellectual work. The author substantiates the reasons of asynchronous display of scientific and technological progress in the world. Inclusiveness and convergence are considered as forms of fragmentary access to the results of scientific and technological progress and opportunities for development that is created for the less developed countries.

Keywords: scientific and technical progress, advanced economic development, transformation of consumption model, "knowledge capital", innovative competition, innovative man.

УДК 338.341

Михайлюк М. А.
ДВНЗ “Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана” м. Київ

ІННОВАЦІЙНИЙ МОДУС ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

В статті розглядається проблема впровадження інноваційного модулю євроінтеграційного вектору розвитку вітчизняної економіки як ефективного напрямку реалізації економічної політики держави, щодо системності формування засад розширеного відтворення національної економіки та наповнення інноваційним змістом трансформаційних реформ. Знаннева парадигма постіндустріального розвитку економічної системи все частіше розглядається в контексті інноваційного модулю як єдиного цілісного механізму та образу подальшого прогресивного розвитку економіки, способу конкурентного поступу в умовах несталості ринкових змін, міри та ступеня інтеграційних перетворень у системній безперервності відтворення та природі якісних параметрів функціонування національної економіки.

Ключові слова: інноваційний модуль, євроінтеграційний інноваційний розвиток, інноваційна економічна політика.

Інноваційність країн ЄС, незважаючи на наявність економічної кризи, кожного року зростає про що свідчать показники європейського інноваційного табло. Європейський інноваційний простір, поширюючись та розгортаючись у параметрах стійкості відтворювальних процесів, доводить перспективність становлення інноваційної моделі розвитку економічних систем Європи та слугує взірцем іншим країнам постсоціалістичного табору у напрямках трансформації національних економік. Українська економіка, прагнучи системності економічних реформ та заради досягнення стійкого її функціонування, особливо за умов протистояння непередбачуваності ринковій стихії, рецесійних явищах та змінах міжнародної кон'юнктури має вірно орієнтуватися в напрямі підвищення уваги та концентрації зусиль на інноваційних параметрах розвитку, враховуючи європейський досвід. Тому